

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

คน เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรพื้นฐานทั้งสี่ (บุคคล เงินทุน วัตถุดิบ และวิธีการ) ขององค์กร และในปัจจุบันผู้บริหารในองค์กรต่างๆก็ได้ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์มาก เพราะถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดซึ่งจะส่งผลต่อทรัพยากรอื่นๆขององค์กร เป็นผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กร อีกทั้งยังเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้องค์กรพัฒนาและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ องค์กรใดมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ แต่ขาดแรงจูงใจในการทำงานแล้ว ก็ย่อมจะทำให้งานนั้น ไม่ประสบความสำเร็จหรือขาดประสิทธิภาพได้ ในทางกลับกันหากองค์กรใดมีบุคลากรที่มีแรงจูงใจในการทำงาน ก็จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานนั้นบรรลุเป้าหมาย (ฉันทน์ สัจจพันธ์, 2550) ดังนั้น แรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะแรงจูงใจทำให้เกิดการกระทำคือจะทำให้พนักงานเหล่านั้นมีความอยากที่จะทำงาน มีความตั้งอกตั้งใจในการทำงาน ทুমเท ใช้ความพยายามในการทำงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร สร้างสรรค์และพัฒนางานและองค์กร ตลอดจนคงอยู่กับองค์กรอย่างยาวนานด้วย (สุพานี สฤณภูวนิช , 2549)

เงินสุโขทัยและทองสุโขทัย คือเครื่องเงินและเครื่องทองรูปพรรณหลายโบราณที่ผลิตขึ้นจากแรงงานคนเป็นหลัก ผลิตโดยช่างฝีมือที่อยู่ในอำเภอศรีสำราญจังหวัดสุโขทัยซึ่งเป็นแรงงานในท้องถิ่น และเป็นงานฝีมือที่มีความละเอียดประณีต โดยมีเอกลักษณ์เด่นคือการใช้ลวดลายจากโบราณสถานและโบราณวัตถุสมัยกรุงสุโขทัยเป็นพื้นฐานในการผลิตเครื่องประดับทุกชิ้น และมีการลงยาซึ่งเลียนแบบจากงานทองคำลงยาในสมัยโบราณเพื่อเน้นให้ลวดลายเด่นชัดยิ่งขึ้น โรงงานเงินและโรงงานทองสุโขทัยมีกระบวนการผลิตที่เหมือนกัน แตกต่างกันเฉพาะวัตถุดิบ โดยโรงงานเงินสุโขทัยจะใช้เม็ดเงิน 99.99% เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต และโรงงานทองสุโขทัยจะใช้ทองคำแท่ง 99.99% เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต มีช่างเงินและช่างทองสุโขทัยที่ทำงานในส่วนของ การผลิตใน 7 แผนก ดังนี้ 1. แผนกหลอม ดึงลวด และรีดแผ่น 2. แผนกตีลวดลาย 3. แผนกถลุง 4. แผนกประกอบ 5. แผนกลงยา 6. แผนกถักเส้น และ 7. แผนกล้างทำสี เมื่อผลิตครบทุกขั้นตอนแล้ว จะได้เงินและทองรูปพรรณสุโขทัยซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดสุโขทัย แต่จำนวนช่างเงินและช่างทองสุโขทัยกลับลดลงเรื่อยๆ จำนวนช่างเงินและช่างทองทั้งหมดในอำเภอศรีสำราญมีทั้งหมด 7 โรงงาน ได้แก่ 1. ลำตัดเงินโบราณ 2. ร้านเครื่องเงินลายโบราณ (ลูกจิม) 3. ร้านขวัญ 4.

ร้านทองสมสมัย 5. ร้านทองนันทนา 6. อรอนงค์ และ 7. บ้านทองสุโขทัย (เพิ่มข้อมูลรายชื่อผู้จดทะเบียนพาณิชย์จังหวัดสุโขทัย) โดยลำตัดเงินโบราณ มีช่างเงินทั้งสิ้น 17 คน ร้านเครื่องเงินลายโบราณ (ลูกเจิม) มีช่างเงินทั้งสิ้น 12 คน ร้านขวัญ มีช่างเงินทั้งสิ้น 11 คน ร้านทองสมสมัย มีช่างทองทั้งสิ้น 25 คน ร้านทองนันทนา มีช่างทองทั้งสิ้น 22 คน อรอนงค์ มีช่างทองทั้งสิ้น 21 คน และบ้านทองสุโขทัย มีช่างทองทั้งสิ้น 19 คน (จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ โรงงานเงินและโรงงานทองสุโขทัยทั้ง 7 โรงงาน วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2555)

จากข้อมูลจำนวนช่างเงินและช่างทองที่ลดลงในทุกๆ 5 ปีเป็นดังนี้ เริ่มจากปีพ.ศ. 2539 มีจำนวนช่างเงินและช่างทองทั้งสิ้น 234 คน ปีพ.ศ. 2544 มีจำนวนช่างเงินและช่างทองทั้งสิ้น 163 คน ปีพ.ศ. 2549 มีจำนวนช่างเงินและช่างทองทั้งสิ้น 149 คน และต่อมาในปีพ.ศ. 2554 มีจำนวนช่างเงินและช่างทองทั้งสิ้น 127 คน (จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ โรงงานเงินและโรงงานทองสุโขทัยทั้ง 7 โรงงาน วันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2555) ถึงแม้ว่าการลดลงของจำนวนช่างเงินและช่างทองจะดูไม่มากนัก แต่เนื่องจากจำนวนช่างเงินและช่างทองทั้งหมดมีน้อย จึงส่งผลกระทบต่อคนช่างมากในจำนวนที่ลดลงดังกล่าว ซึ่งการลดลงของจำนวนช่างเงินและช่างทองส่งผลให้โรงงานเงินและโรงงานทองสุโขทัยต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการฝึกอบรมช่างขึ้นมาใหม่ โดยระยะเวลาในการฝึกอบรมช่างใหม่ในแต่ละครั้งจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาค่อนข้างนานกว่าช่างจะชำนาญงานเนื่องจากช่างเงินและช่างทองในการผลิตเงินและทองรูปพรรณลายโบราณสุโขทัยจำเป็นต้องใช้ทักษะและฝีมือสูงมาก โดยเฉพาะจะใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมเพื่อสร้างความชำนาญให้กับช่างไม่น้อยกว่า 2 ปี อีกทั้งกำลังการผลิตเท่าที่มียังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด จึงทำให้ความสามารถในการรับผลิตงานตามสั่งมีน้อย ประกอบกับการที่โรงงานเงินและทองสุโขทัยยังไม่เคยมีการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของช่างมาก่อน จึงทำให้ทางโรงงานไม่มีโอกาสได้รับรู้ถึงความพึงพอใจในการทำงานของช่างเงินและช่างทองสุโขทัย และไม่อาจทราบได้ว่าเพราะเหตุใดจำนวนช่างเงินและช่างทองสุโขทัยจึงลดลงเรื่อยๆ อย่างน่าเป็นห่วง

“เครื่องทองลายโบราณสุโขทัย คือ เครื่องประดับที่ทำจากทอง สลักลวดลายโบราณอันวิจิตรงดงามตระการตา เป็นที่ตื่นตาตื่นใจของผู้ที่ได้พบเห็นยิ่งนัก อดีตที่ผ่านมา อาชีพช่างทองโบราณศรีสัชชาลัย เป็นอาชีพที่ทำรายได้ให้กับชาวบ้านเมืองศรีสัชชาลัยเป็นอย่างมาก เพราะลวดลายของทองจากเมืองศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย เป็นเอกลักษณ์ ที่สืบทอดภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น แต่ปัจจุบัน อาชีพช่างทองลายโบราณศรีสัชชาลัยนี้กำลังจะสูญหาย เพราะขาดการสนับสนุนและคนรุ่นลูกหลานเมื่อไม่มีแรงสนับสนุนก็หันไปหาอาชีพอื่น จำต้องละทิ้งมรดกซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้” นี่คือการกังวลที่อยู่ในใจของปราโมทย์ เขาคิน ผู้จัดการโรงงานทองสมสมัย จังหวัด สุโขทัย ที่สืบทอดตระกูลช่างทองในจังหวัดสุโขทัยมากกว่า 80 ปี มีความเป็นห่วงใน

เรื่องนี้ยังไม่น้อย หนทางที่กลุ่มช่างทองสุโขทัยกำลังทำอยู่ ณ ขณะนี้คือการสร้างแบรนด์ใหม่ ภายใต้ชื่อว่า ทองศรีสุชนาลัย โดยมีชมรมเงินทองไทยศรีสุชนาลัย 800 ปีร่วมผลักดัน แต่ไม่สามารถทราบได้ว่า ทองสุโขทัยจะหยัดยืนในสังคมไทยได้อีกนานเท่าใด (นิตยสารผู้จัดการ 360 องศา, สิงหาคม 2552)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าหากทำการศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของช่างเงินและช่างทองสุโขทัย อำเภอศรีสุชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์เพื่อรักษาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีความพึงพอใจในการทำงานและรักษาพนักงานที่มีฝีมือ เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายของโรงงาน ซึ่งจะส่งผลให้โรงงานเงินและโรงงานทองสุโขทัย ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความพึงพอใจในการทำงานของช่างเงินและช่างทองสุโขทัย อำเภอศรีสุชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบความพึงพอใจในการทำงานของช่างเงินและช่างทองสุโขทัย อำเภอศรีสุชนาลัย จังหวัดสุโขทัย
2. ข้อมูลจากการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับผู้บริหารในการพัฒนาระบบงานด้านทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับความต้องการของช่างเงินและช่างทองสุโขทัย อำเภอศรีสุชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

นิยามศัพท์

ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงาน และได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร โดยมีองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ได้แก่ งาน ค่าจ้าง โอกาสที่จะได้รับการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การยอมรับ ผลประโยชน์ สภาพการทำงาน หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และนโยบายการจัดการและการบริหาร

เงินสุโขทัยและทองสุโขทัย หมายถึง เครื่องเงินและเครื่องทองรูปพรรณลายโบราณที่ผลิตขึ้นจากแรงงานคน โดยช่างฝีมืออำเภอศรีสำราญจังหวัดสุโขทัย ซึ่งบางครั้งถูกเรียกว่า เงินและทองลายโบราณศรีสำราญ หรือเงินและทองโบราณ อันเป็นงานฝีมือที่มีความละเอียดประณีต โดยมีเอกลักษณ์เด่นคือการใช้ลวดลายไทยเป็นพื้นฐานในผลิตภัณฑ์ทุกชิ้น โดยมีการลงยาซึ่งเลียนแบบจากงานทองคำลงยาในสมัยโบราณเพื่อบันทึกให้ลวดลายเด่นชัดยิ่งขึ้น ใช้เม็ดเงิน 99.99% และทองคำแท่ง 99.99% เป็นวัตถุดิบหลักในการผลิต

ช่างเงินและช่างทองสุโขทัย หมายถึง ช่างเงินและช่างทองที่ผลิตเงินและทองรูปพรรณลายโบราณสุโขทัย ใน 7 แผนก ดังนี้ 1. แผนกหลอม ดึงลวด และรีดแผ่น 2. แผนกตีดลาย 3. แผนกฉลุลาย 4. แผนกประกอบ 5. แผนกลงยา 6. แผนกฉีกเส้น และ 7. แผนกล้างทำสี